

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Secundus, Siue Exempla, In Septem Capitalium Vitiarum
Detestationem, Per Quadragesimam, Anno M. DC. XLVI. narrata

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

§. 4. Vsuræ iniquitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48186](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48186)

*Videre, sed etiam illa quae futura sunt
Prospicere.*

IV.
Deuter. 16. 19
VSVRAE INI-
QVITAS.

Deuter. 15. 8.

Matth. 5. 42.

Luc. 6. 34.

Deuter. 23. 19.

Ezech. 18. 12.

Iuuenal. Sat.

14.

Aristot. 1. 1. de

Rep. c. 10.

Meritò Poëta Plutum cæcum finxerunt: neque enim *munera* duntaxat, *excacant oculos sapientum*, & *mutant verba iustorum*; sed omnis etiam auri argenti que praua cupiditas, quæ vel à mortuo tributum exigit, & sepulchra spoliat, & æquè retinendo, ac accipiendo peccat, etiam cum non videt se peccare. *Amor namq; pecuniarum*, ait S. Chryostomus, *pupillam mentis, quasi quidam malignus humor influit, densamq; nebulam operatur*. Hinc Nobilis iste, non vidit, se opes habere, quibus succurreret gratis necessitati egenorum: neque recordatus est, scriptum esse: *Si vnus de fratribus, ad paupertatem venerit, non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum, & dabis mutuum, quo eum indigere perspexeris* (malè enim retinet pecunias, qui se emolliri non sinit, vt subueniat indigenti) neque illud Christi in mente habuit: *Qui petit à te, da ei: volenti mutuari à te, ne auertaris*. Et: *Si mutuum dederitis his, à quibus speratis recipere, quæ gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus foenerantur, vt recipiant aequalia. Benefacite, & mutuum date, nihil inde sperantes, & erit merces vestra multa*. Hæc licita est, & longè maior vsura, quàm si *decem, pro centum*, recipias. Sed mali in delicias profusi, in eleemosynas contracti & inhumani nihil agunt virtutis amore; præceptis igitur atque minis coërcendi sunt. Quamobrem etiam mutuacionem pecuniæ, spe vsuræ, vetuit Deus: *Non foenerabis, inquit, fratri tuo ad vsuram pecuniã, nec fruges, nec quamlibet aliam rem*. Ac, per Ezechielem ait, non victurum egenum & pauperem contristantem, rapientem rapinas, pignus non reddentem, & ad idola leuantem oculos suos, abominationem facientem: *ad vsuram dantem, & ampliùs accipientem*. Est enim vsura *lucrum proneniens ex mutuo, vi mutui*, prohibita lege naturali; nec in veteri lege aliter permessa, quàm in recompensationem bonorum, quæ Iudæi à Gentibus vicinis iustè poterant auferre. In nouo Testamento non canonico tantùm, sed etiam diuino jure prohibetur.

Sed qua reuerentia legum?

Quis metus, aut pudor est vnquam properantis auari?

Bion certè auaritiã dixit esse *metropolim improbitatis* Quin etiam certè vel Aristoteles docuit, sicut honesti patrisfamilias est, se & domum

domum alere, agrorum & pecorum fructibus; ita artem cauponariam iure vituperari, non enim ortum habet à natura, sed è semetipsis questum faciunt foeneratores. Et addit: Meritissime foeneratoria ars odio habetur, quia ab ipso numo fit questus, & non seruit, cui primus inuentus est; permutationis enim gratia extitit: fenus autem ipsum copiosorem facit. Vnde & nomen hoc (Tòxos) natum est: similia enim, qua pariuntur, sunt gignentibus ipsa. Fenus autem est, cum paratur numo numus. Quare omnium questuum hic est maximè præter naturam. D. Ambrosius etymon ab adiuncto dolore amplificat: Tòxos, inquit (seu partus) Græci appellantur vsuras, eò, quòd dolore partus animæ debitoris excruciare videantur. Veniunt calendæ, parit fors centesimam: creuit centesima, petitur, nec soluitur, applicatur ad sortem. Itaq; non iam centesima incipit esse, sed summa, hoc est, non fenus centesima, sed fenus centesima. Fœnus Latinis quasi fetus dicitur. At pecunia non est naturæ talis, vt fœtum producat, sicut ouis, vacca, equus. Accedit ad hanc iniustitiam & dolus, & modus. Anarus, ait S. Basilus, videns inopem necessitate coactum ad genua sua supplicem procumbentem, flecti nescius perstat implacabilis, & nec precibus vincitur, nec lacrymis mollitur; iurat insuper, se omnino carere pecunia, & quærere, si quem ipse foeneratorem inueniat, & inhumana mercatura impudens periurium addit. Postquam verò perspicit, miserum illum meminisse foeneris supra sortem, subridere incipit, familiarem & amicum appellat. Videamus, inquit, sicubi relictum est nonnihil argenti depositi. Hac itaq; sommentitia simulatione, ubi inescavit miserum, & litteris obstrinxit, super eo fanore confectis, inde se proripit. S. Ambrosius, post alia multa in foeneratores dicta: Vidi ego, ait, miserabile spectaculum liberos, pro paterno debito in auctiorem deduci, & teneri calamitatis heredes, qui non essent participes successionis. & hoc tam immane flagitium non erubescere creditorem. Instat, vrget, addicit. Mea, inquit, nutriti pecunia, pro alimonia seruitutem recognoscant, pro sumtu licitatione subeant, agitetur hasta de pretijs singulorum, non immerito hasta agitur, ubi caput queritur: non immerito ad auctiorem peruenitur, ubi fors poscitur. Hac est foeneratoris humanitas, hac debitoris stultitia, vt filijs, quibus non reliquit pecuniam, libertatem auferat, pro testamento chirographum dimittat, pro emolumento hereditatis, syngrapham obligationis. Denique tam nefarium scelus est vsura, vt Cato Censorius, rogatus, quid

E

esset

S. Basil. in
Plal. 140.

S. Ambros.
de Tobia. c. 8.

Cic. lib. 2. de
officijs

S. Aug. ep. 54. *esset fenerator? responderit: Quid hominem occidere? & S. Augustinus*
 Matth. 21. 12. *scripserit, trucidari pauperem fœnore: immò Christus fœnatores*
 S. Hieron. in *(quos vsurarios fuisse obseruat S. Hieronymus) mensis, dixit: Do-*
 cit loc. Mat- *mus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam,*
 thæzi. *latronum. Auaritia enim, teste S. Ambrosio, quasi gradus quosdam*
 S. Ambros. de *cupiditatis habet, & quò plures ascenderit, eò ad altiora festinat, unde*
 Naboth le- *raclita. sit grauis ruina lapsuro.*

V.
 TIMOR RESTI-
 TUTIONIS FA-
 CIENDAE, IM-
 PEDIMENTVM
 CONFESSIO-
 NIS.

Hoc ergo tantum vsuræ crimen cum sit, tamen à Pluto excæcati multi non vident; sed se excusant, factum eleuant, exempla, & consuetudinem obtendunt, mordicus retinent, nec adduci possunt ad iniusta lucra restituenda, nescio quid falsæ excusationis prætexentes. Nec enim hoc pacto miseris succurrunt, sed ex miseris faciunt miseres; nec vtique volentes habent, sed violentè adactos; siquidem nemo est, qui non mallet mutuam accipere pecuniam gratis, quàm vsuram soluere creditori. Nec, supra sortem, pecunia debet pecunijs compensari: siquidem pondus, non fœnus est reddendum. Quòd autem multi viri magni in seculo, hac arte ditescant, verum est, sed idcirco magna eos manent tormenta: honestos sic opes quærere, falsum est. Quanquam plurimi pro dolor, nunc sunt, qui sua cupiditate excæcati, quidquid vile est, id honestum arbitrantur; & lucri causa non verentur Iudæi fieri ex Christianis: nec restituunt, quod adhamârunt. *Nam itidem vt Acheronti hic ratio scribitur. Introreceptum, quando acceptum est, non potest ferri foras.* Talis fuit Nobilis ille, optimè notus Parocho suo. Quare ab eo non potuit impetrare, peccati huius absolutionem sacramentalem, quia nec ipse adduci potuit, vt ab vsuris desisteret, sed non aliter confitens quàm ad noueræ tumulum flebat. Quid ergo fecit? quod multi faciunt, qui volunt in peccatis & sordibus suis manere: confitentur enim alteri à quo non noscuntur, atque si hunc rigidum experiuntur, iterum iterumque alteri, donec inueniant vel imperitum, vel conniuentem. Non placuit huic auaro Parochus auaritiæ castigato. Tuit itaq; ad aliquem è Societate nostra Patrem; qui itidem, intellecta mutati confessarij causa, dixit: Se eum non posse absoluerè, non solum, nisi ab vsura desisteret, sed etiam, nisi promitteret, se vsurarum omnium facturum restitutionem. Re
 igi-